

Boom Juridische uitgevers
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
T (070) 330 70 33
F (070) 330 70 30
E info@bju.nl
I www.bju.nl

EstateTip

Review

Afl. 2006-21

26 april 2006

Rangeren met de rechtskeuze De 'veranderlijkheid' en het 'wagonstelsel' in het internationale huwelijksvermogensrecht

Kleven aan een huwelijksvermogensrechtelijke casus internationale aspecten en zijn de echtgenoten gehuwd op of na *1 september 1992* dan komt het Haags Huwelijksvermogensrecht verdrag in beeld. In beginsel geldt in het internationale huwelijksvermogensrecht het '*onveranderlijkheidsbeginsel*'. Ondanks dat – bijvoorbeeld door een nationaliteitswijziging of door het verplaatsen van het huwelijksdomicilie – andere aanknopingsfactoren in beeld komen, blijft het huwelijksgoederenregime ongewijzigd. In verwijzingsregels ziet men dan ook wel dat, bijvoorbeeld, aangeknoopt wordt bij het recht van het eerste huwelijksdomicilie of de (gemeenschappelijke) nationaliteit ten tijde van het huwelijk.

Nederlanders die in Nederland zijn gehuwd en aldaar hun eerste huwelijksdomicilie hebben, lijken de gemeenschap van goederen te hebben, en ook, bij een eventuele emigratie of nationaliteitswijziging, te behouden.

Een Marokkaans echtpaar dat zich bijvoorbeeld vestigt in Nederland, neemt in beginsel het eigen stelsel mee naar Nederland.

Artikel 7 lid 2 van het Verdrag bepaalt echter:

'Indien de echtgenoten echter noch het toepasselijke recht hebben aangewezen, noch huwelijksvoorwaarden hebben gemaakt, wordt in plaats van het recht waaraan hun huwelijksvermogensregime tevoren was onderworpen het interne recht van de Staat waar de echtgenoten beiden hun gewone verblijfplaats hebben, toepasselijk:

1. vanaf het tijdstip waarop zij daar hun gewone verblijfplaats vestigen, indien de nationaliteit van die Staat hun gemeenschappelijke nationaliteit is, dan wel vanaf het tijdstip waarop zij die nationaliteit verkrijgen, of
2. wanneer zij na het huwelijk gedurende meer dan tien jaar daar hun gewone verblijfplaats hebben gehad;
3. vanaf het tijdstip waarop zij daar hun gewone verblijfplaats vestigen, indien hun huwelijksvermogensregime, uitsluitend op grond van artikel 4, tweede lid, onder 3, was onderworpen aan het recht van de Staat van hun gemeenschappelijke nationaliteit.'

Hiermee is de 'veranderlijkheid' geïntroduceerd.

Zie in dit kader ook L. Frohn, Tien jaar Haags Huwelijksvermogensverdrag 1978: denk aan de veranderlijkheid!, *FJR* 2002/6 en B.E. Reinhartz, Automatische wijzigingen van het huwelijksgoederenregime komen er aan (zijn er ook al), *JBN* 2002/48.

Concretiseert men een en ander dan ziet men dat, grosso modo, het huwelijksvermogensregime kan wijzigen indien sprake is van:

- 1 remigratie naar het 'nationaliteitsland';
- 2 naturalisatie naar de nationaliteit van het 'woonland';
- 3 tien jaar 'elders' verblijven;
- 4 het aannemen van gezamenlijke gewone verblijfplaats, terwijl die eerder ontbrak.

Met name de 'tienjaarsregeling' springt in het oog. Men moet voorkomen dat men wordt verrast.

Ter bepaling van de gedachten een zaak die speelde bij Rechtbank Haarlem (9 maart 2004, *NIPR* 2004/128). Hier was het 'vierde geval' van toepassing. Een Bangladeshese vrouw en een man met zowel de Nederlandse als de Bangladeshese nationaliteit waren verwickeld in een echtscheidingsprocedure. Ze waren overigens gehuwd per telefoon, hetgeen blijkbaar geen goede basis was. De rechtbank moest vaststellen welk huwelijksgoederenregime van toepassing was:

'Nu partijen hun eerste gewone verblijfplaats na het huwelijk niet op het grondgebied van dezelfde staat vestigden, wordt hun huwelijksvermogensregime op grond van art. 4 lid 2 onder 3 van het Verdrag beheerst door het interne recht van de Staat van hun gemeenschappelijke nationaliteit, in casu het *Bengaalse recht*.' [Cursivering van ons, SBS]

Een tiental maanden nadat het huwelijk was gesloten, kwam de vrouw naar Nederland. Dit leidde tot de volgende overweging:

'Op grond van art. 7 lid 2 onder 3 van het verdrag wordt hun huwelijksvermogensregime echter door *Nederlands recht* beheerst *vanaf* het moment dat de vrouw ook haar gewone verblijfplaats in Nederland heeft gevestigd.' [Cursivering van ons, SBS]

Hier zien we een fraaie toepassing van het 'veranderlijkeheidsbeginsel'. Een verandering, zelfs zonder dat men tien jaar in Nederland verblijft.

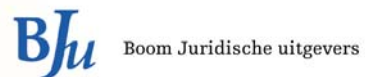
Hoe moeten we het woord '*vanaf*' zien? Inderdaad, er zijn twee stelsels achter elkaar van toepassing. De huwelijksvermogensrechtelijke trein kent twee wagons. De voorste wagon beheerst door Nederlands recht en de achterste wagon beheerst door het Bengaalse recht. Dit wordt in 'ipr-jargon' het '*wagonstelsel*' genoemd. Een en ander vindt men terug in artikel 8 lid 1 van het Verdrag. Is men eerst gehuwd in een stelsel waarbij sprake is van een uitsluiting van iedere gemeenschap en verandert men automatisch naar onze wettelijke gemeenschap van goederen, dan is per saldo sprake van een wettelijke gemeenschap met uitgesloten 'aanbrengr'.

De *rechtskeuze* (artikel 6 van het verdrag) is de remedie. Nu niet om het stelsel te wijzigen, maar om het te *behouden*, en de veranderlijkheid uit te sluiten! De emigratie van mensen die gehuwd zijn in ons basisstelsel gaat, zo moet thans de conclusie luiden, gepaard met een rechtskeuze, en wellicht zelfs voor de duidelijkheid met huwelijkse voorwaarden inhoudende de wettelijke gemeenschap van goederen. Is een dergelijke gemeenschap immers het gewenste regime, dan laat men zich van deze warme huwelijksvermogensrechtelijk jas niet meer beroven, ook niet na tien jaren of na naturalisatie.

Is het kwaad al geschied, dan is het mogelijk om de zaak weer keurig te *rangeren* en *alsnog* de achterste wagons onder het regime van de eerste wagon te brengen. Dit kan worden bewerkstelligd door middel van de *rechtskeuze* of op basis van een *overeenkomst* als bedoeld in artikel 8 lid 2 van het verdrag.

Estate planning betekent 'flexibiliteit', maar voorkom 'veranderlijkheid'

Tot volgende week!

www.scholsburgerhartschols.nl

www.bju.nl

© 2006 Boom Juridische uitgevers / ScholsBurgerhartSchols
Hoewel de uiterste zorg is besteed aan de inhoud van *EstateTip* aanvaarden de uitgever en de redactie geen aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid.